

بررسی تحقیقات علوم دارویی ایران در سه دهه گذشته

مجری: دکتر ابوالقاسم جویبان

گروه: علوم دارویی

سال شروع: ۱۳۹۵

سال پایان: ۱۳۹۶

چکیده

مقدمه

علوم داروئی یکی از گرایش های علوم پزشکی بوده و بر اساس اطلاعات موجود سهم بسزائی را در تولید علمی در دانشگاه های علوم پزشکی به عهده دارد. با توجه به ماهیت چند زمینه ای (Multidisciplinary) علوم داروئی و زمینه های تخصصی متعدد آن، فرهیختگان رشته داروسازی و تخصص های مربوطه جایگاه ویژه ای را در پیشبرد تحقیقات مرتبط با سلامت دارا می باشند. از طرفی فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران بعنوان عالی ترین مرجع مشورتی برای سیاستگذاران کلان حوزه سلامت، وظیفه پایش، مستندسازی و مشاوره در خصوص هدایت تحقیقات سلامت را بر عهده داشته و این مهم توسط گروه های علمی فرهنگستان انجام می گیرد.

بر این اساس پایش و مستندسازی تحقیقات داروئی ایران در سی سال گذشته (بازه زمانی ۱۳۹۲-۱۳۶۳ - شمسی و ۲۰۱۳-۱۹۸۴ میلادی) در مطالعه حاضر انجام می گیرد.

روش شناسی

اسامی تک تک محققین داروساز ایرانی (ارسالی دانشکده های داروسازی و مراکز تحقیقاتی مرتبط) از اسکوپوس و با استفاده از ابزار جستجوی مولف استخراج شد. به تفاوت نوشتار اسامی در برخی زبان ها و تعدد حسابهای افراد در اسکوپوس دقت شد. سپس پس از تدوین لیست داروسازان، نام خانوادگی و حرف اول نام محقق در جستجوی مولف سامانه اسکوپوس وارد شده و فایل مربوط به داده ها با توجه به انطباق آدرس محقق انتخاب شد. اطلاعات مورد نظر استخراج و به فایل اکسل اضافه گردید. پس از تکمیل استخراج اطلاعات و کنترل مجدد، داده ها به فایل sav. تبدیل و با استفاده از بسته آماری SPSS آنالیز و گزارش گیری شد.

یافته ها

بررسی تعداد مقالات انتشار یافته از آدرس ایران در بازه زمانی ۲۰۱۳-۱۹۸۴ روند صعودی داشته و در سال ۲۰۱۲ تغییر جهشی را نشان می دهد، درحالیکه روند صعودی برای ایران و موضوع داروسازی و نیز ایران و آدرس * Pharmac همچنان سیر صعودی را طی می کند. علی رغم این سیر صعودی، افزایش جهشی در تعداد مقالات کل ایران منجر به کاهش مشارکت مقالات داروئی از حدود ۱۶٪ در سال ۱۹۸۴ به حدود ۵٪ در سال ۲۰۱۳ گردد. وقتی این مشارکت برای چند کشور دیگر مطالعه گردید روندهای ثابت یا کاهشی ملاحظه گردید. با توجه به جمع بندی مقالات براساس تعداد مقالات تک تک اعضا، در صورتی که یک مقاله حاصل تحقیقات مشترک ۳ عضو دیگر از یک دانشکده باشد برای دانشکده بعنوان ۳ مقاله در نظر

گرفته شد. دانشکده داروسازی تهران با بیشترین تعداد اعضای هیئت علمی و قدم بیشتری تعداد مقالات اندکس شده را دارا میباشد.

بحث و نتیجه گیری

روند رو به رشد تعداد و کیفی مقالات منتشر شده نشانگر حرکت رو به جلو تحقیقات دارویی بوده و با توجه به جایگاه خاص دارو در تحقیقات و پیشرفت های مرتبط با نظام سلامت، انتظار می رود نتایج خوبی در عرضه خدمات دارویی در سیستم سلامت داشته باشیم. با توجه به نبود مستندات مکتوب در خصوص وضعیت پژوهش های دارویی، پراکندگی های محل انجام تحقیقات و نیز وضعیت دانشکده های داروسازی کشور، مطالعه حاضر تلاشی بود برای تهیه مستند برای پایش و هدایت فعالیت های پژوهشی. توجه به ارتقاء کیفی تحقیقات و سرمایه گذاری بیشتر در راستای اجرای تحقیقات هدفمند، و توجه به اصول اخلاق پژوهش و انتشار یافته های پژوهشی، راه را برای آینده ای بهتر در توسعه دانش دارویی و ارتقاء کیفی داروهای تولید داخل و کسب وجهه علمی در شان کشور عزیزمان باز کرده و نهایتاً موجبات ارتقاء سطح سلامت را برای همه ایرانیان تامین خواهد کرد.

کلیدواژه: تحقیقات علوم دارویی، مقالات، دانشکده داروسازی، هیئت علمی، ایران.